

CYNGOR SIR YNYS MON / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	
CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU
DYDDIAD:	12 RHAGFYR 2013
TEITL YR ADRODDIAD:	ADOLYGIAD BLYNYDDOL O GOFRESTRAU
PWRPAS YR ADRODDIAD	CYNORTHWYO'R PWYLLGOR SAFONAU YN EI ADOLYGIAD BLYNYDDOL O GOFRESTRAU
ADRODDIAD GAN:	CYFREITHWRAIG – LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL
SWYDDOG CYSWLLT:	AWENA PARRY, CYFREITHWRAIG – LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL(est 2563)

## 1. RHAGARWEINIAD A CHEFNDIR

Mae adolygiad blynyddol o gofrestrau yn nodwedd reolaidd o Raglen Waith y Pwyllgor Safonau.

Mae'r dogfennau isod ynghlwm wrth yr adroddiad hwn:-

**Atodiad 1** – Adolygiad o'r Cofrestrau – Nodyn Cyngor Cyffredinol (Hydref 2012)

**Atodiad 2** - Llythyr drafft at bob Cyngorydd a phob Aelod Cyfetholedig

## 2. Y BROSES A'R AMSERLEN

2.1 Cynigir bod y broses yn cychwyn ar ddiwedd Ionawr 2014 a bod adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Safonau ym mis Mawrth.

2.2 Oherwydd bod 30 o Gynghorwyr, cynigir bod Aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau yn adolygu cofrestrau 6 o Gynghorwyr i'w dewis ar hap.

2.3 Y Cofrestrau yw

- Y Gofrestr "Sefydlog" h.y. cofrestru diddordebau ymlaen llaw.
- Datganiadau o Ddiddordeb mewn Cyfarfodydd
- Rhoddion a Lletygarwch

Mae'r tair cofrestr ar gael ar-lein ac mae'r Nodyn Cyngor Cyffredinol (**Atodiad 1**) yn rhoi cyngor ar y broses ar gyfer adolygu cofrestrau.

## 3. ARGYMHELLION

3.1 Gofyn i'r Pwyllgor gymeradwyo'r llythyr yn **Atodiad 2**, i'w anfon ar ôl y cyfarfod ar 12.12.13.

3.2 Neilltuo cofrestrau Cynghorwyr i aelodau annibynnol y Pwyllgor.

3.3 Cytuno i gynnal yr adolygiad rhwng diwedd Ionawr 2014 a dechrau Chwefror 2014 ac adrodd yn ôl ar y casgliadau i'r Gyfreithwraig (Llywodraethu Corfforaethol) mewn da bryd iddi fedru llunio adroddiad i'r Pwyllgor Safonau a gynhelir 12 Mawrth 2014.



## ADOLYGIAD O'R COFRESTRAU – NODYN O GYNGOR CYFFREDINOL (HYDREF 2013)

Mae'r dogfennau adolygu yn cynnwys y canlynol:-

1. **Y Gofrestr Sefydlog** – Mae hwn yn ymddangos ar wefan y Cyngor - “Cynghorwyr ac aelodau chyfetholedig sy'n pleidleisio – datganiadau diddordeb”

<http://www.ynysmon.gov.uk/cyngor-a-democratiaeth/cynghorwyr-democratiaeth-ac-etholiadau/cynghorwyr/cynghorwyr-ac-aelodau-cyfetholedig-syn-pleidleisio-datganiadau-diddordeb?redirect=false>

Mae hwn yn cael ei gwblhau o fewn 28 diwrnod o etholiad ac wedyn yn cael ei ddiweddarau yn ôl yr angen pan mae newidiadau yn digwydd. Anfonir llythyr blynyddol i'r holl Aelodau i'w hatgoffa o'r anghenion yn y Côt Ymddygiad sy'n disgwyl i Aelodau ddiweddarau eu cofrestr o fewn 28 diwrnod o unrhyw newid o bwys i'w diddordebau perthnasol. Mae'r cofnodion yn y Gofrestr hon ar gael i archwiliad cyhoeddus ond nid ydynt yn rhyngweithiol h.y. ond Aelodau yn unig gall ddiweddarau'r copi caled. Ydych yn meddwl y byddai'n ddefnyddiol iddynt fod yn rhyngweithiol?

Y ffurflen a ddefnyddir ydi'r ffurflen statudol safonol sydd yn ofynnol o dan y Côt Ymddygiad ac felly nid yw addasiad yn bosib.

Mae'r ffurflenni hyn yn cael ei gwirio, pan dderbynnir hwy yn y Cyngor, am lofnod clir, dyddiad, gwagleoedd yn y ffurflenni (nad ydynt yn cael eu caniatáu) ac eglurder y cynnwys. Mae'r fersiynau ar-lein wedi eu teipio. Dylech eu gwirio am y manylion uchod.

Dylai'r ffurflenni nad ydynt wedi cael eu diweddarau ers yr etholiad diwethaf (Mai 2008) hefyd gael eu hamlygu.

Dylech roi sylw i'r cynghorion a roddwyd o'r blaen gan y Pwyllgor Safonau. Mae'r rhain wedi cael eu cynnwys yn Atodiad 1 hefo'r Adroddiad.

Un pryder ydi'r anghysondeb rhwng aelodaeth o gyrff allanol sydd wedi cael eu cofnodi gan y Cyngor i gymharu hefo datganiadau o aelodaeth o gyrff allanol sydd wedi cael eu gwneud gan yr Aelodau. Mae rhestr gyfredol y Cyngor o gyrff allanol yn cynnwys rhestr o Lywodraethwyr Ysgol yn Atodiad 3.

Roedd achosion lle 'roedd yn ymddangos bod ffurflenni wedi eu cwblhau cyn i aelodau gael eu penodi i wasanaethu ar gyrff allanol ond nid oeddent yn cael eu diweddarau wedyn ar ôl i'r penodiad gael ei wneud. Atgoffwyd yr Aelodau bod angen iddynt ddiweddarau eu cofnod yn y gofrestr sefydlog cyn pen 28 diwrnod pryd bynnag y cânt eu penodi i wasanaethu ar gorff allanol neu pan fônt yn darfod bod yn aelod o gorff allanol

## 2. Cofrestr o Ddatganiadau o Ddiddordebau mewn Cyfarfodydd

Ar wahân i'r cynghorion blaenorol a gynigwyd gan y Pwyllgor Safonau a gyfeirir atynt ym mharagraff 1 uchod (Atodiad 1) hwyrach eich bod yn dymuno i ddatgan barn os ydyw'r wybodaeth yn cael ei rhoi yn y ffurflenni hyn wedi gwella o ganlyniad i'r ffurflenni hyn gael eu hadolygu gan y Pwyllgor Safonau.

Ydi'ch adolygiad yn dangos os yw Aelodau yn cael anhawster gyda'r ffurflenni newydd a'i pheidio? Os ydynt, a ydych eisiau rhoi cyngor pellach?

Mae hefyd wedi dod yn amlwg nid yw aelodau bob amser yn rhoi disgrifiad digon eglur o'r tiroedd y maent yn eu dal. Atgoffwyd Aelodau o'r angen i roi disgrifiad llawn a chywir o ddaliadau tir ac eiddo, ac mae'r un egwyddor yn wir am adeiladau hefyd.

Oes yna arwydd bod yr Aelodau yn dal i ddatgan diddordebau nad ydynt yn berthnasol?

Wrth ddadansoddi'r datganiadau o ddiddordeb a wnaed mewn cyfarfodydd fe ddarganfuwyd bod ffurflenni wedi eu cwblhau'n frysiog ac roeddent weithiau yn eithaf anodd ei darllen ac roedd teimlad y dylai'r Aelodau wneud mwy o ymdrech i'w cwblhau mewn ffordd a fydd yn gwneud synnwyr i'r sawl sy'n eu darllen( h.y. aelodau o'r cyhoedd nad oes ganddynt wybodaeth neu arbenigedd penodol mewn perthynas â'r cod). Yn gyffredinol ac fel mater o egwyddor, dylai'r ffurflenni hyn "sefyll ar eu pennau eu hunain" i'r cyhoedd ddeall beth yw'r diddordeb a sut mae'n ymwneud â'r eitem dan sylw yn y rhaglen a'r cysylltiad gyda'r eitem honno, p'un ai yw'n ddiddordeb personol neu'n diddordeb personol a rhagfarnus y bu angen i'r aelod adael y cyfarfod o'i herwydd.

Daeth i'r amlwg hefyd bod rhai aelodau'n bod yn fwy gofalus nag sydd raid o ran datgan diddordebau mewn cyfarfodydd, yn arbennig felly mewn perthynas ag aelodau o'r teulu a gyflogir gan y Cyngor, lle 'roedd yn ymddangos nad oedd unrhyw eitem ar y rhaglen yr oedd y diddordeb hwnnw'n ymwneud â hi. Roedd hyn yn creu argraff nad yw rhai aelodau efallai yn meddwl digon ynghylch eu cyfrifoldebau i ddatgan diddordebau a'u bod efallai wedi dod i'r casgliad anghywir bod datganiadau cyffredinol a hollgynhwysol o'r fath yn rhoi iddynt rhyw fath o ddiogelwch.

A ydynt yn cyflwyno ddigon o wybodaeth ynglyn â diddordeb a sut mae'n berthnasol i'r eitem ar y Rhaglen? Os ydych yn dymuno edrych ar y mater yn ddyfnach mae'r Rhaglenni, Adroddiadau a Chofnodion ar gael ar wefan y Cyngor. Byddem yn hapus i gyflwyno copïau caled os oes angen.

Oes yna arwydd bod Aelodau yn ymdrechu gyda'r gwahaniaeth rhwng datgan buddiannau personol (sy'n caniatáu iddynt aros mewn cyfarfod) a datgan buddiannau personol a buddiannau sy'n rhagfarnu (sydd yn gofyn iddynt adael cyfarfod)?

roedd rhai o'r ffurflenni yn dangos diffyg dealltwriaeth o'r gwahaniaeth rhwng y ddau fath o ddiddordeb. Newidiwyd y ffurflen a ddefnyddir ar gyfer datgan diddordeb mewn cyfarfodydd i geisio gwneud y broses yn haws i'r Aelodau.

Oes yna newidiadau rydych eisiau eu hargymell i'r ffurflen er mwyn cynorthwyo'r Aelodau i wella eglurder a thryloywder er mwyn y cyhoedd?

A fyddai'n ddefnyddiol i'r ffurflenni hyn ymddangos ar-lein? Maen amlwg nad ydynt yn gorfod bod yn rhyngweithiol oherwydd maent yn cael eu cwblhau yn ystod cyfarfod.

(Tynnir sylw y Pwyllgor i Adroddiad y Rheolwr We Corfforaethol a Gwybodaeth yn eitem 4 o'r Rhaglen).

Yn ystod y dadansoddiad blaenorol darganfuwyd rhai enghreifftiau o aelodau yn datgan diddordebau mewn cyfarfodydd ond wedyn ddim yn cwblhau'r ffurflen sy'n gofnod o ddatganiadau o ddiddordeb a wnaed mewn cyfarfodydd. Atgoffwyd yr aelodau bod raid cwblhau'r ffurflenni hyn a'u cyflwyno i'r Clerc Pwyllgor perthnasol cyn diwedd y cyfarfod y datganwyd y diddordeb ynddo.

### 3. **Cofrestr o Rhoddion a Lletygarwch – mae hwn yn ymddangos ar-lein gyda'r linc “Cynghorwyr”**

<http://www.ynysmon.gov.uk/cyngor-a-democratiaeth/cynghorwyr-democratiaeth-ac-etholiadau/cynghorwyr/>

Mae'r Cofrestr hwn hefyd yn agored i archwiliad cyhoeddus ond mae'r ffurflenni yn gorfod cael eu cwblhau mewn copi caled. Hwyrach y byddech eisiau gwneud argymhelliad bod y cyfleustra hwn ar gael?

(Tynnir sylw y Pwyllgor i Adroddiad y Rheolwr We Corfforaethol a Gwybodaeth yn eitem 4 o'r Rhaglen).

Mae Datganiadau yn gorfod cael eu gwneud o fewn 28 diwrnod o dderbyn unrhyw rodd neu letygarwch sydd yn uwch na'r cyfyngiad o £20.

Eto, mae'r Pwyllgor Safonau wedi gwella'r ffurflen gofrestru (oedd wedi cael ei chyflwyno hefo'r Protocol Rhoddion a Lletygarwch, 5.9 yn y Cyfansoddiad sydd ar hyn o bryd ar dudalen 260).

Gofynnir i chi adolygu y cofrestrïadau i weld os ydynt yn cydymffurfio gyda'r Protocol. Oes digon o wybodaeth yn cael ei gyflwyno? Ydi'r cofrestrïadau yn amserol? Ydych yn meddwl bod y ffurflen yn rhoi digon o eglurder a thryloywder? Ellwch chi gynnig unrhyw welliannau pellach neu yngor sydd angen ei gyflwyno i Aelodau?

Hwyrach bod pryder yn y ffaith bod mor ychydig (12 yw'r cyfan gwbl o 12 mis) o gofrestrïadau wedi cael eu gwneud, yn arbennig ynglyn a lletygarwch. Hwyrach y byddwch eisiau gofyn i'r Swyddog Monitro ymgymryd ag ymholiadau pellach neu i gyflwyno nodyn i atgoffa Aelodau ynglyn â'u cyfrifoldebau.



**ADRAN Y DIRPRWY PRIF WEITHREDWRAIG  
DEPARTMENT OF THE DEPUTY CHIEF  
EXECUTIVE**

**LYNN BALL LL.B., (Hons.)Cyfreithiwr/Solicitor  
PENNAETH ADNODDAU CYFREITHIOL A  
GWEINYDDOL/SWYDDOG MONITRO  
HEAD OF FUNCTION LEGAL AND  
ADMINISTRATION / MONITORING OFFICER**

CYNGOR SIR YNYS MON /  
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL  
Swyddfa'r Sir / Council Offices  
LLANGFNI  
Ynys Môn / Anglesey  
LL77 7TW

DX: 701771 – LLANGFNI

ffôn / tel: (01248) 752563  
ffacs / fax: (01248) 752132

E-Bost – E-mail: [apxce@anglesey.gov.uk](mailto:apxce@anglesey.gov.uk)

Ein Cyf – Our Ref.  
Eich Cyf – Your Ref.

Holl Gynghorwyr ac Aelodau Cyfetholeidg

All Councillors and Co-opted Members

Annwyl Gynghorydd/Aelod Cyfetholedig

**PAR: ADOLYGIAD O'R COFRESTRAU  
DATGAN DIDDORDEB GAN Y  
PWYLLGOR SAFONAU**

Ysgrifennaf i'ch atgoffa bydd y Pwyllgor Safonau yn cynnal ei adolygiad blynyddol o'r Cofrestrau sy'n cael eu dal gan y Cyngor ynglŷn â datganiadau o ddiddordeb gan Gynghorwyr / Aelodau Cyfetholedig.

Cyn i hynny ddigwydd yn ystod Mis Chwefroir rhoddir cyfle i Gynghorwyr ac Aelodau Cyfetholedig edrych ar eu manylion yn y Cofrestrau a'u gwirio. Byddwch yn gwerthfawrogi bod yn rhaid rhoi gwybod am unrhyw newid o fewn 28 diwrnod i'r newid hwnnw gael ei wneud.

Mae 3 Cofrestr yn awr ar-lein a gellir eu gweld trwy ddilyn y cyswllt canlynol :-  
<http://www.ynysmon.gov.uk/cyngor-a-democratiaeth/cynghorwyr-democratiaeth-ac-etholiadau/cynghorwyr/cynghorwyr-ac-aelodau-cyfetholedig-syn-pleidleisio-datganiadau-diddordeb?redirect=false>

Dear Councillor/Co-opted Member

**RE: REVIEW OF REGISTERS OF  
DECLARATION OF INTEREST BY THE  
STANDARDS COMMITTEE**

I write to remind you that the Standards Committee will be carrying out its annual review of the Registers in respect of declarations of interest by Councillors / Co-opted Members which are held by the Council.

Before that takes place during February 2014 the opportunity is given to Councillors and Co-opted Members to look at their details in the Registers and to check them. You will appreciate that any changes must be notified within 28 days of the change having occurred.

The 3 Registers are now available on line and can be accessed by the following link :-  
<http://www.anglesey.gov.uk/council-and-democracy/councillors-democracy-and-elections/councillors/councillors-and-voting-co-opted-members-declarations-of-interest/>

Er mwyn bod o gymorth, amgaeaf gyda hwn gopi o ddogfen o'r enw "Canfyddiadau Adolygiad o ddiddordebau Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig"

In order to assist, I enclose herewith a copy of a document entitled "Findings of Review of Interests of Members and Co-opted Members"

Felly, byddwn yn ddiolchgar pe baech yn edrych ar y dogfennau a'u gwirio.

Therefore, I should be obliged if you could consider the documents and check them.

Yn gywir / Yours sincerely

Awena Parry  
Cyfreithiwr – Llywodraethu Corfforaethol / Solicitor – Corporate Governance